

מוזיאון בר דוד לאמנות יהודית ויודאיקה

כפתור וקרע

יומנים מכופתרים 1939-1945

רחלי רוגל

”נפתור וקרע”

סול לנזיני

רחלי רוגל היא אמנית קונספטואלית, שגיבשה שפה אישית, מקורית ומפתיעה באמצעות חפץ יומימי- הכפתור. בעבודותיה היא קושרת בין התפתחותו ההיסטורית של הכפתור לבין קשת רחבה של נושאים. היצירות הן בעלות אופי מחקרי ואישי, מעין דפי יומן, מרובות רבדים ובעלות מסר המחבר בין מקורות יהודיים, מיתולוגיים ואירועים אקטואליים.

כאמנית רדי מייד (ready made), היא משתמשת בנוסף למאות הכפתורים, גם בחרוזים וב”בובות דאגה” זעירות, שאותן נהוג להניח מתחת לכר כדי להסיר דאגה מלב בעת השינה. המדיום הייחודי מביא לגובה העיניים חפץ מוכר, הנחשב פחות ערך אך נושא מטען אישי, רגשי או היסטורי. כפתור הוא אמצעי זיהוי. הוא מסמל שייכות ומעמד, ויש לו ערך כמשמר זיכרון מאדם יקר, מבגד אהוב שהתבלה, ממשחקי הילדות.

בתערוכה ”כפתור וקרע” עוסקת רוגל בשכול, גבורה, שואה, זיכרון והנצחה. כפתורים וחיילים מוזכרים בנשימה אחת בהקשרים טרגיים של מציאת גופות. כך זיהו את חיילי נפוליאון, שנהרגו בעכו (ב-1799), את עשרות אלפי הגופות בקבר אחים בוילנה, שמתו בנסיגת צבא נפוליאון ממוסקבה (ב-1812) ואת החייל הבריטי בפלנדריה (ב-1917). הכפתור, פחות הערך לכאורה, הוא לעיתים האנדרטה היחידה שזוכה לה החייל.

בתקופת השואה שימשו כפתורים כמטבע עובר לסוחר, כמחבוא לחפצי ערך, כמשחק כדורגל לילדי הגטאות כשנאסר עליהם לשחק ברחוב. בגטו לודז' ילדים, שהועסקו במתפרות ובחייטות בתפירת כפתורים, זכו לדחיית שילוחם למחנה ההשמדה ”חלמנו” עקב היותם יצרניים. את סיפורי השואה מספרת רוגל לא רק באמצעות הכפתור (היש) אלא גם בעזרת הלולאה (האין). הלולאה, הקרע הזה בבד, שלא ניתן לאחותו בלי שתותר צלקת, הפכה להיות בעבודותיה של רחלי סמלם של הנספים.

למראית עין העבודות קישוטיות, ססגוניות, עליזות ומזמינות להתענג על הפרטים. אלא שהמתבונן מגלה שהן מעין הבזקי זיכרון מאירועים טרגיים בלתי נשכחים בזיכרון הלאומי. בעבודותיה של רוגל בולט הניגוד בין החומרים המיניאטוריים, העדינים והנשיים בהם היא משתמשת, לבין המרכיבים מהם עשויות מלחמות: חפצים גדולים וקרים מפלדה, אש, הרג, אובדן ואסון. ”בובות דאגה”(worry dolls) דרום אמריקאיות שאמורות להרגיע, מייצגות סיוט שמתממש. כאן הן לעיתים מרוטשות, קטועות אברים ומייצגות את זוועות המלחמה. כותנות הפסים הצבעוניות מרמזות אף הן על קורבנות. שולי העבודות נבחרו בקפידה והם טומנים בחובם רמזים: בסדרה אחת קווי המתאר הם בד פלנלית שמשמש לניקוי כלי נשק, בשנייה המסגרת היא כותונת הפסים ובשלישית קו המתאר שחור. החיבור של נשק, מלחמה וכותונת פסים מרמז לאבל הצפוי. מלאכת התפירה היא מעין טקס אבלות שבסופו נולד תוצר אסתטי השובה את העין.

באמצעות החיוב - ה”יש” שבכפתור, והחסר - ה”אין” שבלולאה מבטאת האמנית מוטיבים של חיוב ושלייה, סוף ונצח, מאבק ושלום. מכיוון שהמוות הסופי והמוחלט הוא כשאין מי שיזכור אותך, רחלי רוגל מבקשת לשמר זיכרון שהוא קולקטיבי, שהוא לאומי, לזכור את אלה שבכותם אנו חיים כאן.

מוזיאון בר-דוד לאמנות ויודאיקה

אפריל-מאי 2009

אוצרת: סול לנזיני

צילום: רן ארדה, אמיר ברנד

עיצוב והדפסה: דפוס ברעם

תרגום: סנדרה ברודר, הלן פוקס, ברי סלוסברג

רחלי רוגל

רוגל היא אמנית רב תחומית ומרצה בינלאומית שבחרה להציג את העולם באמצעות כפתורים ולבירינתים. הרצאה על עבודותיה פתחה את עונת ההרצאות 2008 של "ששי במוזיאון ישראל" ("יומנים מכופתרים וחוטי החיים" על אמנות המעצבת אירועים בלתי נשכחים מהזיכרון הלאומי בעבודותיהם של רחלי רוגל ואמנים אחרים). כמו כן עבודותיה נסקרו בעבודת דוקטורט, בעבודות סמינריוניות ובקונגרס העולמי למדעי היהדות בירושלים. עבודותיה הוצגו במוזיאונים וגלריות בישראל, ארה"ב, יפן, גרמניה, אוסטרליה, הולנד, אנגליה, צרפת ודרום אפריקה. הן תועדו בעיתונים, במגזינים ובספרים ברחבי העולם. רוגל רואינה מספר פעמים ברדיו ובטלוויזיה כולל ב- PBS האמריקאית. עבודותיה נמצאות באוספים פרטיים וציבוריים.

רוגל היא נציגת ישראל באגודת הלבירינתים (מבוכים) העולמית. יוזמת ומעצבת הלבירינתים הציבוריים הראשונים בישראל, ברחבת "בית העם ההיסטורי" ברחובות (2003). זוכת פרס צילום ממוזיאון ישראל במסגרת התערוכה "לגור בירושלים" (1994).

תערוכות יחיד נבחרות:

- 2009 **כפתור וקרע**, מוזיאון בר דוד, קבוץ ברעם, אוצרת סול לנזיני (קטלוג)
- 2008 **מיצב הליכה**, בית קנר, גלריה עירונית ראשל"צ, אוצרת אפי גן (קטלוג)
- 2008 **נחזרה לתל גיבורים**, מוזיאון חוסמסה, חולון, אוצרת סמדר ספקטור דנון (קטלוג)
- 2006 **יומנים מכופתרים וחוטי החיים**, בית יד לבנים, רחובות (קטלוג)
- 2004 **אחת ויחידה**, גלריה עירונית רחובות, אוצרת אורה קראוס (קטלוג)
- 2001 **על כפתורים ולולאות**, תיאטרון ירושלים
- 1998 **Embellished Textile**, אוסטיין, טקסס
- 1998 **הדרך לירושלים** ברקלי, קליפורניה

תערוכות קבוצתיות נבחרות:

- 2007 **חותם**, גלריה גבו ת"א, אוצר רפי ברביבאי (קטלוג)
- 2007 **שלם לעולם חסר**, תאטרון גבעתיים, אוצר דרון פולק (קטלוג)
- 2007 **לגעת בתפוז**, פיסול חוצות, רחובות (קטלוג)
- 2007 **הכמיהה לשלום**, קיר מוזיאון קבוץ ברעם, אוצרת חנה ברק אנגל (קטלוג)
- 2006 **ZIPPART**, גלריה לעיצוב חולון, אוצרת סימה סלע (קטלוג)
- 2006 **Changing the World One Thread at a Time**, Val D'Argent, Alsace, France
- 2006 **Art Quilts XI: Stages, Cycles & Fits**, Chandler Center for the Art, AZ
- 2006 **Festival of Quilts**, Birmingham, UK -Voted **Best of Show**
- 2006 **SAQA Europe: Breaking Boundaries**, Lyon, France
- 2004 **The Art of Politics** מוזיאון הטקסטיל של סן חוזה, קליפורניה
- 2004 **Invading Spaces**, Sexual Violence Against Women
The Phillips Museum of Art, Lancaster, PA
- 2004 **Quilts for Change**, Zonta Club of Cincinnati, Cincinnati, OH
- 2002 **פסגת כדור הארץ - ריו+10**, יוהנסבורג, דרום אפריקה
- 2001 **פנים חדשות**, בית האמנים בת"א

2000 **יש לי חלום**, מרכז הבינתחומי בחולון, אוצרת כנרת אביבי (קטלוג)

2000 **The Kiss**, Longmont Museum, קולורדו

2000 סלון הסתיו של מוזיאון Grand Palais בפריס (קטלוג)

1998 מוזיאון הטקסטיל של ניו אינגלנד, לוואל, מסצ'וסטס, **Still Crazy After All Those Quilts**

1998 מוזיאון הטקסטיל סן חוזה, קליפורניה, **The Kiss**

1998 מוזיאון הטקסטיל של ניו אינגלנד, לוואל, מסצ'וסטס, **Beadworks**, Dairy Barn - Southeastern Ohio Cultural Arts Center (קטלוג)

1998 **Fantastic Fibers**, TriArt Gallery, Louisville, Kentucky

תנו לי את ילדיכם - גטו לודג' 1942

2007, 62x98 ס"מ

שק יוטה, אורגנזה, כפתורים, חרוזים.

העבודה מבוססת על נאומו של מרדכי רומקובסקי, ראש היודנרט בעת המשלוחים, בו הוא מבקש מיהודי הגטו לתת את הילדים מתחת לגיל עשר וכן את הזקנים והחולים כדי שהאחרים ינצלו.

Give Me Your Children - Lodz Ghetto 1942

2007, 62x98 cm

Burlap potato sack, pleated organza, one-of-a-kind buttons, beads.

This work is based on Mordechai Rumkowski's speech addressed to the Jews of the Lodz Ghetto during deportation.

Rumkowski, head of the Judenrat, pleaded with the ghetto residents to give up their children ten years of age and younger, as well as the old and the sick, so that others might survive.

התקווה מתה אחרונה

2005, 152 x 102 ס"מ

שמלה, בד פסי רכבת, כפתורים, חרוזים, לולאות.

במאי 1944, ביום הולדתה השש עשרה, נשלחה רבקה טאובר (לימים חמותי רבקה וייס) למחנה הריכוז אושוויץ- בירקנאו. מאז שחזרה ב- 1945 נשאה את אושוויץ כל ימי חייה. דגם המחנה הועתק אל שמלתה הפרחונית. כל ביתן מארבע מאות הביתנים היה ללולאה צהובה, חתך בוד, קרע שלא ניתן לאיחוי מושלם. כל זאת על רקע בד עם הדפס מסילת רכבת ההולך ומתכסה בעשב ובפרחים כבשירו של אבנר טריינין "בחזרה לאושוויץ".

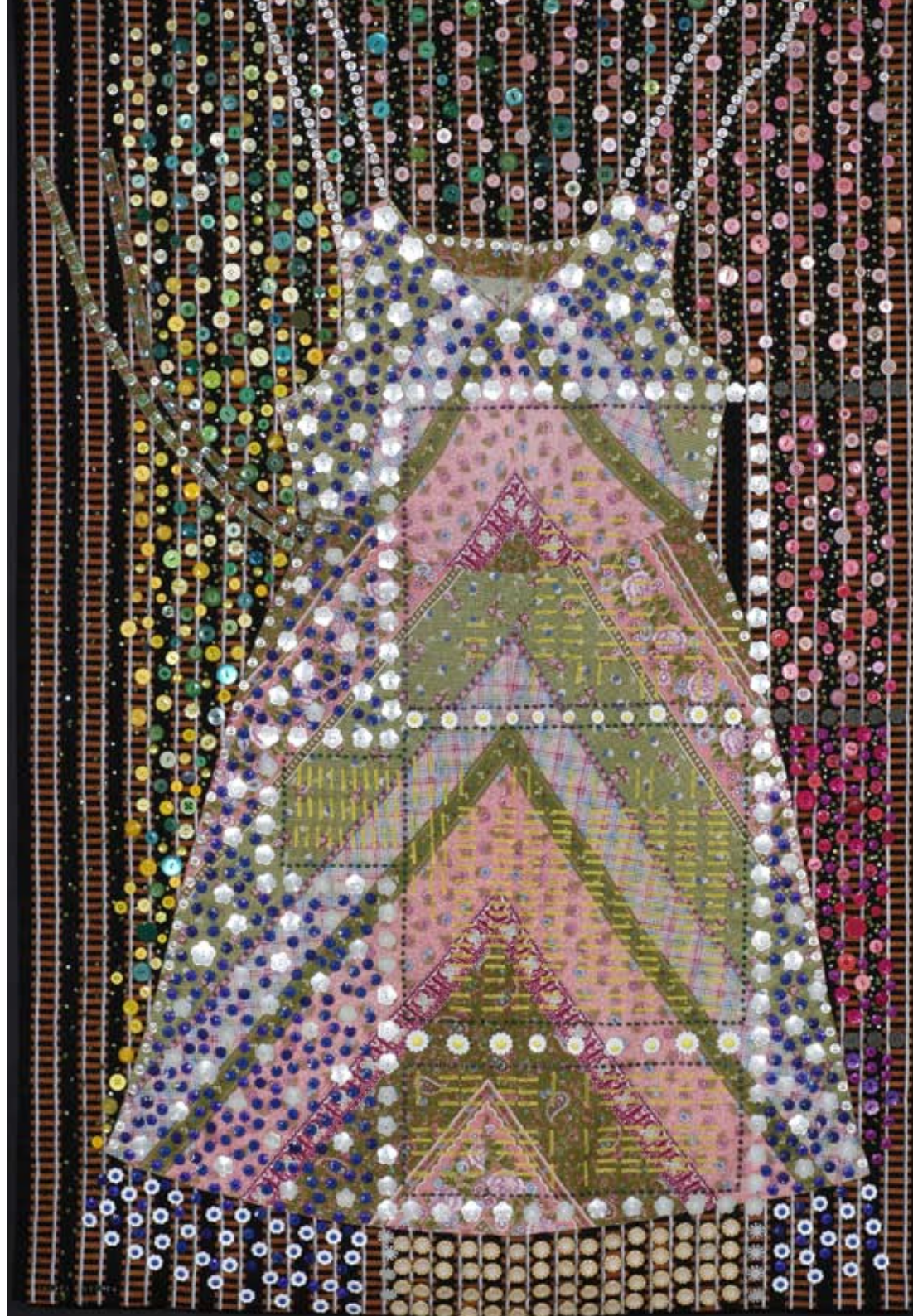

Hope Dies Last

2005, 102x152 cm

Dress, railroad cloth, buttons, beads, buttonholes.

In 1944, on her 16th birthday, Rivka Weiss, my mother-in-law, was transported from Kluj, Hungary to the infamous Auschwitz-Birkenau death camp in Poland. On May 9, 1945 she was released and lived to see the railway to the camp covered with weeds and flowers, as in the poem "Back to Auschwitz" by Avner Treinin.

קריעה - ברגן בלזן 1944

2009, 93x137 ס"מ

חולצה, טול, כפתורי מעיל, חרוזי זכוכית.

קלמן חיים וייס ניספה במחנה ברגן בלזן ולא זכה לתכריכים, לקריעה ולשבעה. חלק ממפת המחנה היא החולצה השחורה שלבש נכדו אמיר רוגל (וייס) כשישב שבעה על אביו יעקב וייס (בנו של קלמן). שלום דני (וייס) בנו האחר שניצל על ידי מריה גראוזנבורגר, חסידת אומות עולם אוסטריה, השתתף בהבאת איימן למשפט בירושלים 1960.

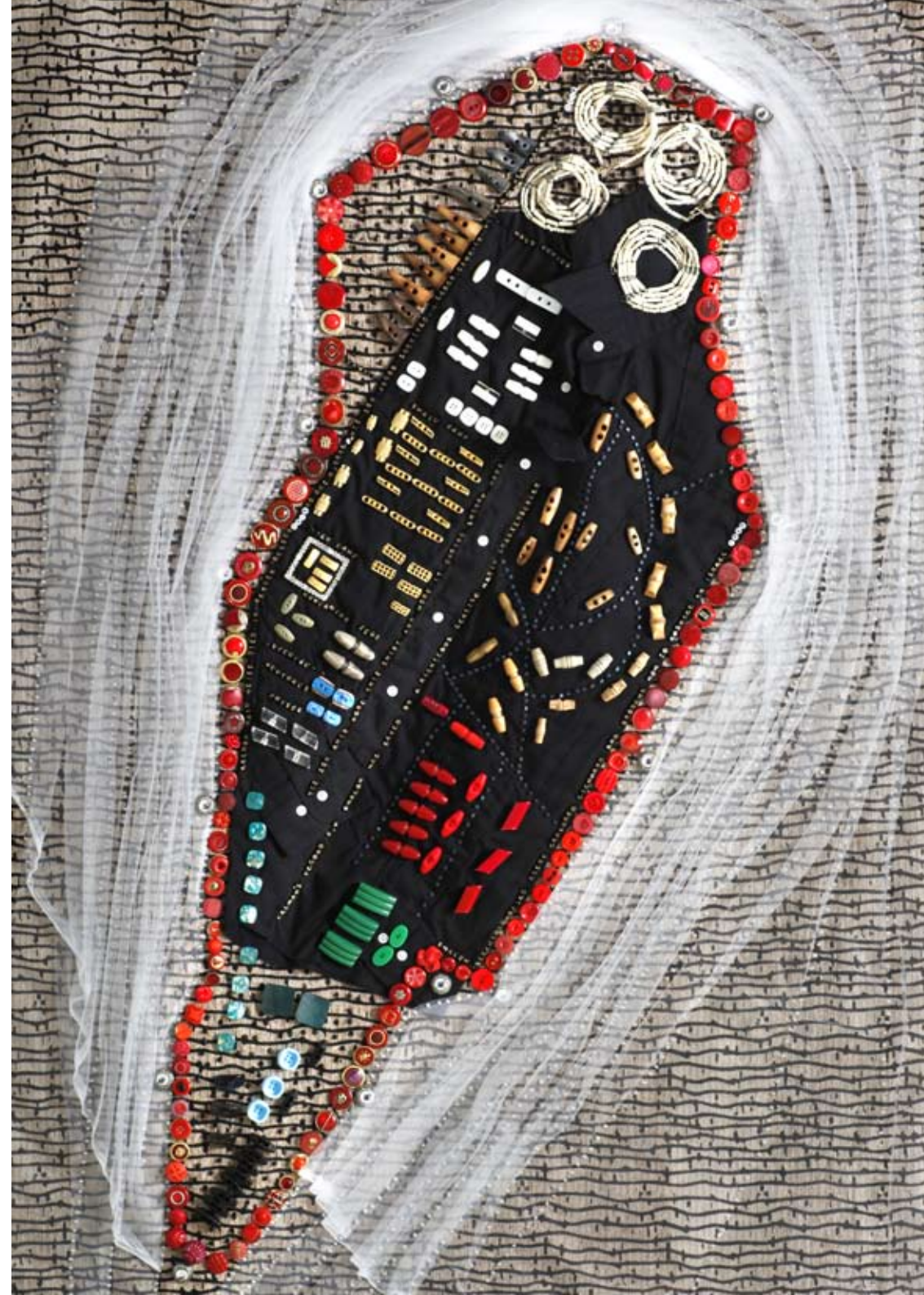
Kriah - Bergen Belsen 1944

2009, 93x137 cm

Dress shirt, coat buttons, glass beads, tulle.

Kalman Haim Weiss died from starvation in Bergen Belsen. He was buried without shrouds. No one mourned his passing. No one did "Kriah" or sat "Shiva" for him. The shirt was worn by his Grandson, Amir Roggel (Weiss) during the "Shiva" of his father Jacob Weiss.

Kalman's wife and three of their children were saved by Maria Grauzenberger, an Austrian righteous gentile. One of the sons, Shalom Danny (Weiss), captured Eichmann and brought him to trial in Israel in 1960.

ולא קנאו בו האחים

2006, 157x153 ס"מ

שמלה, בובות דאגה, כפתורים, חרוזים.

החיים המשיכו במסלולם כאשר יהודים הובלו לבורות הריגה ולמחנות השמדה. על שמלת הפסים מאות בובות דאגה שראשיהן מופנים כלפי מטה יוצרות טבלת יאוש בתבנית מחנה המוות אושוויץ-בירקנאו.

And his Brothers did not Envy Him

2006, 157x153 cm

Dress, worry dolls, buttons, beads.

Life continues on as usual while Jews are taken to slaughter pits and death camps. On the dress - hundreds of worry dolls, heads downwards, creating a chart of despair in the shape of the Auschwitz-Birkenau death camp.

And His Brothers Did Not Envy Him (detail)

פרט מתוך "ולא קינאו בו האחים"

And His Brothers Did Not Envy Him (detail)

פרט מתוך "ולא קינאו בו האחים"

Ponar – Moving Picture

2009, 300x75 cm

Organza, synthetic fur, ribbons, worry dolls, beads.

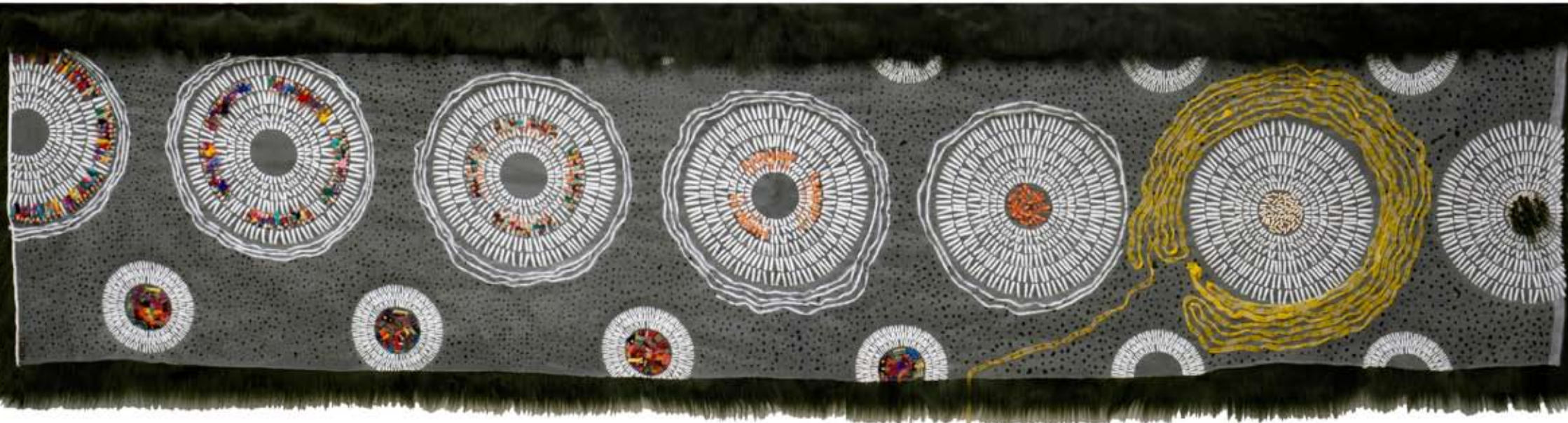
Seven slaughter pits in Ponar – seven chambers of Hell

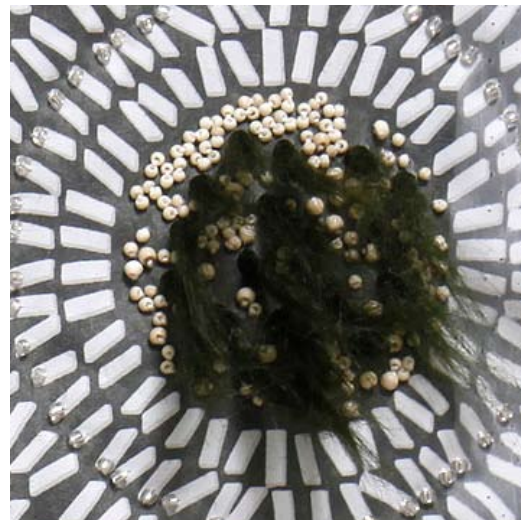
פונאר - סרט נע

2009, 300x75 ס"מ

אורגנזה, פרווה סינתטית, סרטים, בובות דאגה, חרזים.

שבעה בורות הריגה בפונאר כנגד שבעת מדורי גיהנום.

Ponar - Moving Picture (detail)

פרט מתוך "פונאר-סרט נע"

הצעקה - לבוב 1941

2008, 77x124 ס"מ

קומבניזון, בד סאטן, חרוזי זכוכית, כפתורים, חרוזי זכוכית.

זכרון של הנשים שהופשטו מבגדיהן ומכבודן. זעקתן נשמעת עד היום.

The Scream - Lvov 1941

2008, 77x124 cm

Lingerie, tulle, satin, buttons, glass beads.

In memory of the women who were stripped of their clothing and dignity.
Their scream can still be heard.

בגדי המלך החדשים, 1939-1945

2009, 8 יח' 21x29.7 ס"מ כל יחידה

בד, אורגנזה, כפתורים 344 one-of-a-kind

בסיפור הילדים המוכר מסופר על מלך, חוטי כסף וזהב, אבני חן, מלבושים שקופים וילד המרים את קולו. בנרטיב השואה נלקחו מהיהודים פריטי הזהב, הכסף ואבני החן. היהודים נעשו שקופים ותמונת הילד המרים את ידיו לכניעה הפכה לסמל השואה.

The Emperor's New Clothes, 1939 - 1945

2009, 8 units, each 21x29.7 cm

Fabric, organza, 344 one-of-a-kind buttons.

In the well known fairy tale there is an Emperor, gold and silver threads, gems and invisible suit of clothes. A little child cries out.

In the Holocaust narrative the gold, silver and gems were taken from the Jews. Jewish people became invisible. The little child raising his hands in surrender became the symbol of the Holocaust.

Rachel Roggel

Roggel is a multidiscipline artist and an international lecturer, who chooses to represent the world by means of buttons and labyrinths. A lecture on her works opened the 2008 lectures' season "Fridays at the Israel Museum" ("Buttoned Journals and Threads of Life") on art that designs unforgettable events from the national memory into the works of Rachel Roggel and other artists). Likewise her works have been cited in doctoral thesis, seminar papers as well as at the world Congress of Jewish Studies in Jerusalem. Her works have been shown in museums and galleries in Israel, the United States, Japan, Germany, Austria, Holland, England, France and South Africa. They have been documented worldwide in newspapers, magazines and books. Roggel has been interviewed multiple times on radio and television, including the American PBS. Her works can be found in public and private collections.

Roggel is the representative from Israel in The Labyrinth Society. She initiated and designed the first public labyrinth in Israel in the Historical Beit Ha'am in Rehovot in 2003. She received the Israel Museum's Prize for photography in the framework of the Exhibition "Living in Jerusalem" in 1994.

Selected solo Exhibitions:

- 2009 **Button and Tear**, Bar David Museum, Kibbutz Baram, Curator: Sol Lenzini (Catalog)
- 2008 **Walking Installation**, Kaner House, Rishon LeZion Municipal Gallery, Curator: Efi Gen, (Catalog)
- 2008 **Return to Tel Giborim**, Hosmasa Museum, Holon, Curator: Smadar Spector Danon (Catalog)
- 2006 **Buttoned Journals and Life's Threads**, Bet Yad LeBanim, Rehovot, Curator Shifra Cohen (Catalog)
- 2004 **One and Only**, Rehovot City Gallery, Curator: Ora Kraus (Catalog)
- 2001 **On Buttons and Buttonholes**, The Jerusalem Theater, Jerusalem
- 1998 **Embellished Textile**, Austin, Texas
- 1998 **The Road to Jerusalem**, Berkeley, California

Selected Group Exhibitions:

- 2007 **Imprint** Gebo Gallery, Tel Aviv, Curator: Rafi Barbibai (Catalog)

- 2007 **Whole always Lacking**, Givatayim Theater, Curator: Doron Polak (Catalog)
- 2007 **To Touch The Orange**, Outdoor sculpture, Rehovot (Catalog)
- 2007 **Longing for Peace**, Wall, Museum Kibbutz Baram, Curator: Hana Barak Engel (Catalog)
- 2006 **Zippart**, Gallery of Design, Holon, Curator: Sima Sela (Catalog)
- 2006 **Changing the World One Thread at a Time**, Val D'Argent Gallery, Alsace, France
- 2006 **Art Quilts XI: Stages, Cycles & Fits**, Chandler Center for the Art, Arizona
- 2006 **Festival of Quilts**, Birmingham, UK – Voted "Best in Show"
- 2006 **SAQA Europe: Breaking Boundaries**, Lyon, France
- 2004 **The Art of Politics**, Textile Museum, San Jose, California
- 2004 **Invading Spaces – Sexual Violence Against Women**, The Phillips Museum of Art, Lancaster, Pennsylvania
- 2004 **Quilts for Change**, Zonta Club of Cincinnati, Cincinnati, Ohio
- 2002 **Earth Summit 2002**, Johannesburg, South Africa
- 2001 **New Faces**, Artists' House, Tel Aviv
- 2000 **I Have a Dream**, The interdisciplinary Center for Art&Science, Holon, Curator: Kineret Avivi (Catalog)
- 2000 **The Kiss**, Longmont Art Museum, Colorado
- 2000 **Salon d'Automne 2000**, Museum "Grand Palais", Paris (Catalog)
- 1998 **Still Crazy after All those Quilts**, New England Textile Museum, Lowell, Massachusetts
- 1998 **The Kiss**, Textile Museum, San Jose, California
- 1998 **Beadworks**, Dairy Barn, Southeastern Ohio Cultural Arts Center, Ohio (Catalog)
- 1998 **Fantastic Fibers**, TriArt Gallery, Louisville, Kentucky

BUTTON AND TEAR

Sol Lenzini

Rachel Roggel is a conceptual artist, who crystallized her personal, original and surprising language through the use of an every day object, the ordinary button. In her work she connects the historical development of the button with a wide spectrum of topics. The works have a personal and investigative character, like pages of a diary and are multileveled, connecting Jewish sources, mythology and current events .

As an artist of the Ready Made, in addition to hundreds of buttons, she also employs beads and miniature "worry dolls" which are customarily put under a pillow to removed worry while asleep. The unique medium focuses the eye on familiar objects, that are not considered valuable but that carry personal, emotional or historical weight. The button is a means of identification. It symbolizes belonging and status and has value as a memento of a dear person or of a beloved but worn out article of clothing or of the games of childhood.

In the exhibition "Button and Tear", Roggel deals with bereavement, courage, Holocaust, remembrance and commemoration. Buttons and soldiers are mentioned in a single breath in the tragic connections to the discovery of bodies. That's how the bodies of Napoleon's soldiers, who were killed in Acre in 1799, were identified as were the tens of thousands of bodies in a common grave in Vilna of soldiers, who perished in Napoleon's retreat from Moscow in 1812 and as were the bodies of British soldier, who fell in Flanders in 1917. The apparently lowly button, at times is the only monument that a soldier has.

During the Holocaust, buttons served as money for commerce, as a hiding place for things of value, as a football game for children of the ghetto when they were forbidden to play in the street. In the Lodz Ghetto, the deportation of children to Chelmno Death Camp was delayed because they were employed in sewing on buttons in sewing and tailoring workshops, and were, therefore, considered productive. The Holocaust stories that Roggel relates are not only through the presence of buttons, but also through the absence of buttonholes. The buttonhole, this tear in the cloth that can not be made whole without leaving a scar, became the symbol in her works for those who perished.

At first glance the works are decorative, multicolored, lighthearted, inviting enjoyment of the objects. But on closer examination, one discovers something like flashes of tragic memory of events that are unforgettably engraved in the collective memory of the Jewish people.

In Roggel's work there is a pronounced contrast between the delicate and feminine miniature materials that are used as opposed to things from which war is made; large, cold objects of steel, fire, killing, loss and disaster. South American "Worry Dolls", which are supposed to bring calm, instead represent a nightmare comes true. They are, at times, torn to shreds, with limbs torn off, representing the atrocities of war. Even the colorfully striped robes hint of victims. The margins of the works were chosen meticulously concealing clues. In one series the margins are of flannel cloth of a type that serves for cleaning weapons, in a second the frame is a striped garment and in the third the margin is black. The combination of weapon, war and striped garment hints of anticipated mourning. The sewing craft is a sort of mourning ritual from which in the end is born an esthetic product that captures the eye.

By means of the positive - the "is" of the button - and the negative - the "is not" of the buttonhole, the artist expresses motifs of positive and negative, end and eternity, war and peace. Because death is final and absolute if there is no one to remember you, Rachel Roggel asks us to preserve memory since it is national and collective and to commemorate those who died so that we might live here.

Bar David Museum of Fine Arts and Judaica
April - May 2009
Curator: Sol Lanzini
Photography: Ran Erde, Amir Brand
Design & Production: Dfus Baram
Translation: Sandra Bruder, Helen Fox,
Barry Slossberg

